

www.parohiaserbanvoda.ro

Cuvântul care zidește

NU LIPSI DE LA LITURGHIA EUCHARISTICĂ,
PENTRU CĂ EA NU ESTE COMPLETĂ FĂRĂ TINE!

Noii sfinți canonizați

SFÂNTUL CUVIOS MĂRTURISITOR SOFIAN DE LA ANTIM

Se împlinesc în această săptămână, pe 14 septembrie, de ziua Înălțării Sfintei Cruci, 22 de ani de când sufletul bun și smerit, iubitor și plin de rugăciune și frumusețe al Părintelui arhimandrit Sofian Boghiu, starețul Mănăstirii Antim din București, s-a ridicat la ceruri, raiul primind un zugrav de subțire care a schimbat fața bisericilor și a chemat ca nimeni altul pe oameni la Hristos, arătându-le Chipul Mântuitorului în icoane, în slujirea sa liturgică și în duhovnicie.

Sinodul Bisericii Ortodoxe Române în ședința sa de lucru din 11-12 iulie 2024 a aprobat canonizarea a 16 clerici, dintre care primul în această listă este – poate nu chiar întâmplător – Părintele arhimandrit Sofian Boghiu, starețul Măn. Antim din București, care va primi titlatura de „Sfântul Cuvios Mărturisitor Sofian de la Antim”, cu cinstire în ziua de 16 septembrie. Dintre cei canonizați, Părintele Sofian este cronologic ultimul care a plecat la Domnul, chiar în acest secol, în anul 2002. Viețuind în mijlocul Bucureștilor, în anii de binecuvântată efervescență religioasă de după '89, cei a căror sete duhovnicească era mare au pornit spre Măn. Antim fie doar să-l asculte și să-l privească în timp ce slujea sau predica, fie să se spovedească la dânsul și să primească îndrumare duhovnicească sau ajutor în necazurile lor.

Cei mai în vârstă poate l-au cunoscut, măcar din aparițiile sale la televiziune dacă nu personal. Cei tineri nu-i știu nici numele. Am pregetat mult înainte să pun pe hârtie cuvintele care să ni-l înfățișeze pe Părintele Sofian, dorind în primul rând cu inima să-l fac cunoscut tuturor. De ce? Pentru că este un reper spiritual. Un preot litughisitor desăvârșit, un duhovnic ceresc, un misionar complet, un dăruitor de viață, lumină și sfințenie. Mi-am adunat cu mare greutate cuvintele, căci și Părintele nu vorbea oricum, alegându-și cu mare atenție și delicatețe cuvintele, ca ele să nu

fie fără rost și dându-le greutatea tainei și a sfințeniei. Totul era la sfinția sa aproape șoptit, picura cuvintele spre auditor oriunde ar fi fost: la spovedanie, la predică, la conferințe sau la televiziune. Totul era parcă o taină. Te apropiai sfios, în vârful picioarelor să asculți marea descoperire

ce ți se face. Tonul era jos, iar tu încremeneai în tăcere așteptând să asculți revărsarea de cuvinte care provenea nu numai din citirea Sfințelor Scripturi și a a scrierilor Sfinților Părinți, ci și din experiența sa, din viața, nevoințele și jertfa sa. ❀

O VIAȚĂ CÂT TREI

Din păcate nu putem vorbi decât pe scurt despre viața Părintele Sofian, pe care o putem cunoaște cu lux de amănunte, căci a lăsat în urmă multe mărturii scrise.

Există și un „Jurnal” scris de părintele, se pare găsit la o ucenică a Părintelui Sofian. Apoi există informații de la cei care l-au cunoscut de-a lungul vremii: ierarhi, preoți, co-slujitori, ucenici, fii duhovnicești, consemnate în scris la vremea potrivită, multe documente fiind în Arhiva Măn. Antim, a Sfântului Sinod, a CNSAS și a Măn. Plumbuita – unde a fost stareț. Dar fiecare amănunt din viața sa ni-l face mai apropiat pe Sfântul Sofian și, în același timp, ne este spre învățătură.

Născut pe 7 octombrie anul 1912, în Basarabia, satul Coconești Vechi, raionul Bălți, ca al treilea copil al unei familii de țărani credincioși, a primit la botez numele Serghei. La vârsta de 14 ani Serghei Boghiu a intrat ca frate la Schitul Rughi din Soroca, în toamna anului 1926. Doi ani mai târziu, având o voce foarte frumoasă, a urmat școala de cântăreți bisericești de la Măn. Dobrușa-Soroca, între anii 1928 și 1932, după absolvirea căreia, în toamna anului 1932, este trimis la Seminarul monahal de la Măn. Cernica – unde îi va avea printre colegi pe Patriarhul Teoctist Arăpașu, pe Gherasim Cristea, Arhiepiscopul Râmnicului, și pe Părintele Arhimandrit Grigorie Băbuș – pe care-l absolvă în anul 1940.

Tuns în monahism la 25 decembrie 1937, primește numele de Sofian. Pe 6 august 1939 este hirotonit diacon de către Episcopul Hotinului Tit Simedrea în Catedrala Episcopală din orașul Bălți. Deși după absolvirea seminarului se reîntoarce la Măn. Dobrușa, ocuparea Basarabiei de către ruși îl poartă pe drumul refugiului, alături de starețul său și ceilalți călugări din obște, găsindu-și loc de așezare la Măn. Căldărușani.

Dumnezeu s-a arătat foarte darnic cu

Sofian și i-a dat și meșteșugul picturii, de aceea, în toamna anului 1940, la sfatul și cu binecuvântarea starețului său, se înscrie la Academia de Belle Arte din București, secția Artă Decorativă, devenind la absolvirea ei, în 1945, pictor licențiat. Între anii 1941-1945 urmează cursurile Facultății de Teologie, obținând licența în anul 1946 cu lucrarea „Chipul Mântuitorului în iconografie”.

Deși istoria monahismului românesc va lega de-a pururi numele Părintelui Sofian de cel al Măn. Antim, zeci de alte lăcașuri din țară și din străinătate poartă prin veac urma mâinilor sale, cu a căror smerită trudă le-a împodobit, căutând fără încetare Chipul de frumusețe și lumina Mântuitorului: Schitul Darvari (1964 și 1993), Măn. Agapia (1970), Măn. Deir-El-Harf – Liban (1971), Măn. Radu-Vodă – București (1973), Catedrala din Homs – Siria (1978), Biserica din Hama – Siria (1979) sunt realmente doar câteva din locașurile în care a pictat Părintele Sofian Boghiu. Mai mult, din anul 1950 devine membru în Comisia de pictură bisericească, avizând multe devize de pictură bisericească, dar și îndrumând pe tinerii pictori. Dintre cei pe care i-a admirat și i-a ajutat, considerându-i într-un fel urmașii lui, sunt frații Moroșanu, cei care au pictat în Biserica de la Nazaret.

În data de 15 aprilie 1945, în Duminica Sf. Ioan Scărarul, este hirotonit preot pe seama Măn. Antim din București. A fost unul dintre participanții cei mai cunoscuți la întâlnirile cultural-duhovnicești ale mișcării „Rugul Aprins” de la Măn. Antim (grupare care a cuprins vârfuri ale clerului ortodox și ale intelectualității creștine laice), între anii 1945-1950. La 15 iunie 1950 a fost numit stareț al Măn. Antim, iar între anii 1954 și 1958 a fost starețul Măn. Plumbuita din București. Părintele Sofian Boghiu cunoștea bine nu doar Filocalia, ci și tâlcuirile ei adânci, din scrierile marilor duhovnici ruși Ignatie Briancianinov, Teofan Zăvorâtul, Ioan de Kronstadt, pe care le răspândea în copii dactilografiate ori scrise de mână credincioșilor de la Măn. Antim la începuturile stăreției sale (1950-1955).

Arestat în anul 1958 sub acuzația „de uneltire contra ordinii sociale prin activitate mistică dușmănoasă în cadrul organizației „Rugul Aprins”, Părintele Sofian a fost condamnat la 16 ani de

muncă silnică, din care a suferit șase, în anul 1964 fiind eliberat în urma decretului general de grațiere. După anul 1989, despre pătimirea sa în temniță Părintele Sofian spunea: „Dacă pot zice așa, mi-a plăcut în închisoare... Era bine acolo. Mult mai bine decât aici, în așa-zisa noastră libertate. Te puteai concentra... Nimic nu te distrăgea de la Dumnezeu.” După trei ani de la eliberare a revenit la Măn. Antim, unde a rămas până la sfârșitul vieții sale pământești. Până în anul 1998, când a fost doborât la pat de boală, a format din scaunul de spovedanie, cu răbdare, pricepere și tact de bijutier al sufletelor, sute de ucenici. Aceasta i-a adus supranumele de „Apostolul Bucureștilor”, dat de însuși Părintele Ilie Cleopa.

A trecut la cele veșnice sâmbătă, 14 septembrie 2002, în timpul Sfintei Liturghii, fiind înmormântat la Măn. Căldărușani, unde el însuși și-a ales locul de îngropăciune din vreme, avându-l alături pe fratele său mai mic, ierodiaconul Lucian Boghiu (1925-1989). Pământul Căldărușanilor și-a mai deschis încă o dată brațele, după ce în urmă cu 60 de ani găzduia pribeaga obște a Măn. Dobrușa, primind la sânul său trupul celui ce-a izvodit nu numai icoane, dar mai cu seamă dragoste și mângâiere în sufletele atâtor semeni. În ziua de 29 iulie 2024, osemintele sfântului Părinte Sofian Boghiu au fost deshumate, i s-a făcut un ultim parastas la mormânt, a fost pus într-un sicriu și, împreună cu Părintele Dumitru Stăniloae, care se odihnea la cimitirul Măn. Cernica, au pornit spre Măn. Antim, unde se află acum, așteptând canonizarea oficială din anul 2025.

Rugul Aprins, Părintele Ioan cel Străin și Rugăciunea inimii

Părintele Sofian spunea într-un interviu despre Rugul Aprins: «Această mișcare duhovnicească a „Rugului aprins” a luat naștere în timpul stăpânirii comuniste. În acest timp și în acest zbucium, la Măn. Antim și în biblioteca mănăstirii se vorbea despre Rugăciunea lui Iisus, de probleme de rugăciune, de mărturisire și de lucrare lăuntrică bazată pe Tradiția Bisericii, pe practica Sfinților Părinți, toată asceza aceasta milenară, de două ori milenară, care a fost plină de rugăciune și mai ales de această rugăciune sintetică, de această rugăciune

închegată, scurtă și cuprinzătoare, Rugăciunea lui Iisus.

Erau conferințe în fiecare duminică. Erau prezenți profesori universitari care ne vorbeau, era părintele Stăniloae, părintele Benedict Ghiuș, profesorul Alexandru Mironescu, doctorul Vasile Voiculescu, Ion Marin Sadoveanu. Era multă lume, mult tineret, mulți studenți. După aceea, săracii, au suferit mult în închisoare și s-au așteptat la aceasta, încă de la început.

Veneau setoși să afle și ei ceva despre această viață lăuntrică și plecau foarte sănătoși, hrăniți sufletește.»

Tot Părintele Sofian povestește venirea Părintelui Ioan Kulâghin la Antim și rolul său în cadrul Rugului Aprins. În toamna anului 1945 a apărut preotul celibatar Ioan Kulâghin, duhovnicul Mitropolitului Nicolae al Rostovului, refugiat din Rusia. Părintele Ioan, aflând de Măn. Antim „venea în fiecare sâmbătă pe la noi, slujea cu noi Sfânta Liturghie din duminici, lua masa cu noi, iar după vecernia de după amiază lua și el parte la întrunirea din sala bibliotecii. ... era un rugător și trăitor autentic al Rugăciunii lui Iisus și un foarte bun cunoscător al Sfinților Părinți.... Rugăciunea lui Iisus o deprinsese la Măn. Optina, din nordul Moscovei. ... Rugăciunea lui Iisus, pe care o rostea cu adevărat, neîncetat. De mulți ani, la el chemarea Numelui Domnului coborâse din minte în inimă, și se ruga și când vorbea și când slujea, când mânca și când mergea. Rugăciunea pentru el era ca și respirația. Și în somn se ruga. La Antim îl găzduiam în chilie la mine și-mi spunea multe. De la el am aflat multe cunoștințe despre isihasmul din Rusia, unde era practicat nu numai în mănăstiri ci și în viața multor credincioși.”

Părintele Ioan Kulâghin a vorbit în cadrul întrunirilor Rugului Aprins despre Rugăciunea lui Iisus. Cu siguranță Părintele Sofian a deprins-o și el, dar întrebând dacă și-a însușit-o, răspundea că o rostește mereu, dar nu o are. Pe de o parte era discreția sa, dar și faptul că aceste lucruri nu se mărturisesc, pe de altă parte probabil că Părintele Sofian nu ajunsese în urma practicării ei la treapta contemplației în rugăciune, așa cum ar fi vrut. Însă cu siguranță se ruga mereu, chiar și în somn, căci spunea că se trezește cu cuvintele Rugăciunii pe buze.

Părintele Sofian este cel mai autentic reprezentant al ultimei faze de dezvoltare a spiritualității paisiene în Biserica noastră, ca ucenic al părintelui Ioan Kulâghin. El a fost poate ultimul reprezentant al isihasmului de sorginte paisiană, punând un accent deosebit pe rugăciunea neîncetată, pe milostenie, smerenie și dragoste față de semenii.

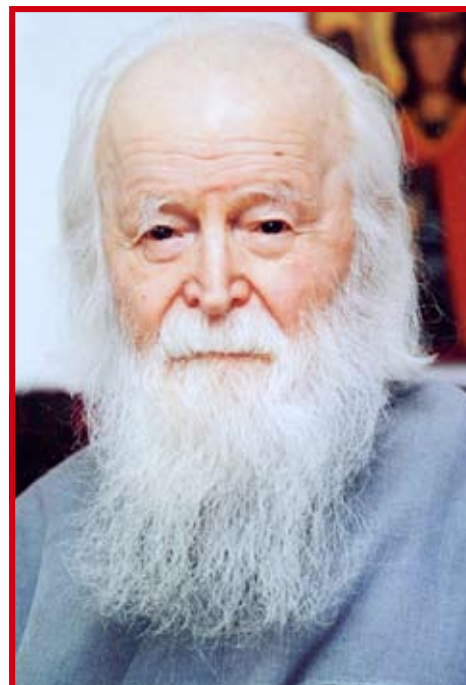
Duhovnicul Bucureștilor

Mulți din cei care l-au avut duhovnic pe Părintele Sofian au cunoscut părintele duhovnicesc desăvârșit. Când te duceai la el și îți mărturiseai păcatele avea mare grijă să nu te pună într-o situație de jenă și umilință, ci doar de pocăință pentru păcatele pe care le-ai săvârșit și de dorința de a nu le mai repeta. Orice păcat ai fi avut, nu simțeai că Părintele, în marea lui delicatețe și smerenie, te judecă pentru păcat, ci doar te ajută să-l spui. De asemenea, în bunătatea sa, multora din cei care aveau păcate mari și se așteptau ca Părintele să le dea canon, le stârnea nedumerirea, căci Părintele nu le dădea niciun fel de canon.

Bun sfătuitor, îi asculta pe cei care veneau pentru spovedanie sau pentru sfat și atunci când aceștia aveau probleme Părintele Sofian tăcea puțin, apoi spunea: „Să ne rugăm și Dumnezeu va pune gândul cel bun.” Părintele se ruga, de multe ori, la Sfânta Liturghie, și cel necăjit sau nedumerit primea răspuns uneori chiar în aceeași zi, fie venindu-i în minte rezolvarea, fie prin alții. Părintele se ruga foarte mult la sfintele slujbe și așa îi ajuta pe cei mai mulți. Părintele Adrian Făgețeanu, preot la Măn. Antim, avându-l și duhovnic pe Părintele Sofian spunea despre acesta: „Ce m-a impresionat la Părintele Sofian, încă de la venirea mea la mănăstirea Antim acum peste 60 de ani, era acrivia cu care citea pomelnicele credincioșilor. Se identifica aproape cu omul necăjit care-i cerea să se roage pentru el sau pentru cei apropiați. Întâmpina pe fiecare cu multă înțelegere și dragoste, și-și asuma durerea lui. Uneori mi se părea că Părintele Sofian era exagerat când făcea milostenie sau când prelungea timpul spovedaniei până după miezul nopții, dăruind tuturor un ajutor, un sfat, o încurajare.”

Părintele Arsenie Muscalu de la Măn. Cornu, care i-a fost fiu duhovnicesc, povestește: „Este iarăși proverbial câtă răbdare avea la spovedanie, până la două, până la unu dimineața, deși mărturisirea în particular că era zdrobit de oboseală fizică și zdrobit și de problemele lui. Spunea că oamenii de astăzi sunt foarte singuri: Uite, mulți cârtesc, că ce face popa acesta, de stă atâta la spovedanie cu oamenii? Păi uite ce fac: **Ascult**. Mai spun și eu câte o vorbă din când în când. Oamenii au nevoie astăzi să fie ascultați. Și părintele asculta cu sânge, pentru că numai el știa cum rezista atâtea ore, iar de dimineață o lua de la capăt, cu slujirea, cu problemele.”

Îi sfătuia pe mulți, iar la sfinția sa veneau în special intelectualii, pentru că la Părintele găseau răspunsurile potrivite. Nu numai harul îl făcea pe Părintele să fie cunoscător și sfătuitor pentru mulți oameni, dar și faptul că citea foarte mult, având o vastă bibliotecă, unica sa avere, care a rămas Măn. Antim. Pe de altă parte, căutau sfat la

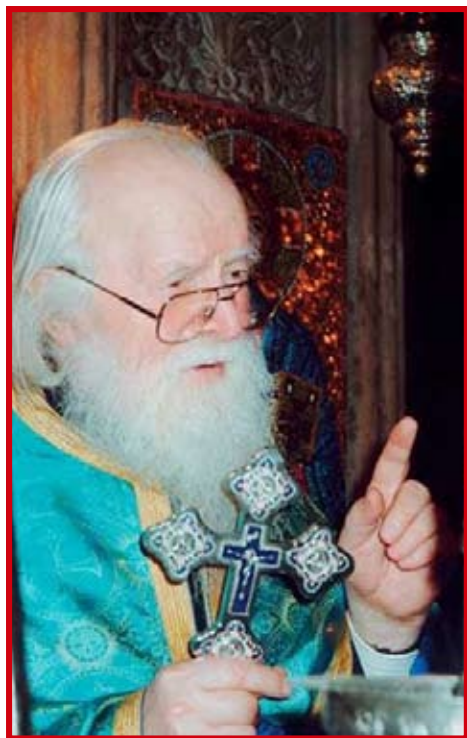
sfinția sa studenți – Părintele era alături de ASCOR - studenți teologi, călugări, preoți, ierarhi și chiar Patriarhul Teoctist, care îi fusese coleg de seminar.

Cum era Părintele Sofian?

Ce-l făcea cu adevărat deosebit pe Părintele Sofian Boghiu era smerenia, delicatețea, adâncă seriozitate în ceea ce spunea și făcea, pacea, liniștea pe care o trăia în fiecare moment. Cei care l-au cunoscut, l-au asemănat atât fizic, cât și în duh cu Sf. Serafim de Sarov, cel peste care coborâse harul duhului sfânt și care spunea: „Găsește-ți pacea și în jurul tău se vor mântui mii de oameni”. Părintele Sofian iradia o liniște senină, în care auzai sensurile profunde ale glasului dumnezeiesc. Înțelegeai multe doar privindu-l. Se spune că, numai privindu-l, un cetățean străin s-a convertit la Ortodoxie.

Era întruchiparea blândității și a bunătății, deși la tinerețe ar fi fost mai aspru. Apoi, cuvântul său era dres cu sare, fiecare vorbă picurată era un balsam și o învățătură pentru fiecare dintre ascultători. Știai că acest cuvânt este nu numai unul citit – în Sfintele Scripturi sau la Sfinții Părinți – ci era unul trăit, de aceea avea putere și rămânea mai mult de două minute în cel care-l asculta.

Prin tot felul său de a fi, te determina să te apropii cu sfinția sa, căci simțeai că ai în față un sfânt, care trăiește deplin Evanghelia, nu numai o propovăduiește. Pe de altă parte, îți schimba viața, pentru că puterea exemplului său, imaginea sa, dăruia în tine toate părutele credințe și înțelegeri ale lui Dumnezeu. Te vedeai păcătos, te vedeai nelucrător în virtuți, îți dezvăluia o lume pe care n-o văzuseși până atunci.

Și porneai pe calea pe care în cuvintele cele mai simple ți-o dezvăluia: rugăciune, post, milostenie, citirea Sfintelor Scripturi, împlinirea poruncilor. Urmandu-le pe acestea descopereai cu adevărat viața creștină, care era în primul rând bucurie.

Minunile pe care încă din viață le făcea Părintele Sofian

Peste Părintele Sofian Dumnezeu coborâse cu asupră de măsură bogate daruri. Era bun din cale afară, nerefuzându-le celor care îi cereau o binecuvântare, o rugăciune, un sfat, o milostenie. Deosebit de blând și înțelept, aducea pace în jurul său, căci vorbea și transmitea prin privire, gesturi și atitudine întotdeauna trăirea creștină autentică.

Cei pentru care se ruga se întorceau uneori chiar din ghiarele morții. Un britanic, botezat ortodox, căsătorit cu o româncă, fiică duhovnicească a Părintelui Sofian, era în comă în spital, doctorii spunându-i soției să consimtă la scoaterea sa de pe aparate. Cuprinsă de durere, soția, mamă a trei copii botezați de Părintele Sofian, sună la acesta și îi spune necazul. Părintele o sfătuiește să facă multă rugăciune în acea noapte, 13 spre 14 septembrie. A doua zi, la patul soțului ei, în timp ce îi spunea plângând că doctorii vor să-l scoate de pe aparate iar ea nu vrea, soțul mișcă un deget. Uimită și bucuroasă, cheamă asistentele. Acestea sunt neîncrezătoare, spunând că este doar un reflex neurovegetativ. Soția insistă, cerându-i soțului să miște două degete dacă o aude. Și încet-încet, soțul

deschide ochii și vorbește. Toată echipa medicală este în mare uimire. Rugăciunea Părintelui Sofian făcuse minuni. Viața pacientului a decurs apoi normal, soția aducând pe lume al patrulea copil, botezat de părintele Mihail Stanciu de la Măn. Antim, căci Părintele Sofian plecase deja la Domnul.

O minune pe care o povestesc mulți este cea în care, mai ales în timpul slujbei, dar nu numai, Părintele era înconjurat de o lumină nematerială. L-au văzut așa credincioșii în timpul slujbei, dar și creștini din țările arabe unde a pictat biserici.

Cineva povestește că l-a văzut pe Părintele Sofian în timpul slujbei pe când trecea prin biserică deasupra pământului. S-a frecat la ochi, pentru că a crezut că nu mai vede bine, s-a uitat la ceilalți credincioși, nimeni nu schița niciun gest. La sfârșitul slujbei s-a dus să vorbească cu Părintele, dar acesta a dus un deget la buze, spunându-i: „Numai după plecarea mea.”

La un de zile de la adormirea în Domnul a Părintelui Sofian, părintele Mihai Aldea de la Biserica Sf. Daniil Sihastru a comandat unui iconar o icoană a acestuia. Duminică dimineață, foarte devreme, părintele Mihai Aldea sfințește icoana și o pune undeva în altar. Tot timpul slujbei a avut impresia că totul a fost ușor, parcă cineva îl ajuta. La sfârșitul slujbei, când binecuvânta, o creștină a venit să-i spună că ea crede că a înnebunit, pentru că l-a văzut slujind în altar pe Părintele Sofian, de care ea știe sigur că a murit. Ca s-o liniștească, părintele îi scoate din altar icoana și i-o arată. Iar ea începe să plângă și mai tare. O altă creștină vine și ea la părintele Aldea și-i spune că e foarte bucuroasă că l-a văzut azi pe Părintele Sofian slujind, căci ea auzise că a murit. Părintele Aldea le-a pus apoi față în față pe cele două doamne ca să se liniștească și să-și comunice ce au văzut.

O ucenică a Părintelui Sofian, pe când acesta încă trăia, s-a dus la chilia Părintelui. Când acesta iese din chilie, vesel și cu fața luminoasă, o întreabă pe Mihaela: „Ai văzut-o, ai văzut-o?”. Nedumerită, aceasta răspunde: „Pe cine?”. Iar Părintele răspunde: „Pe Maica Domnului”. Maica Domnului îl vizitase așadar.

Multe minuni sunt scrise, probabil că cele mai multe dintre ele nu au fost încă aflate. Dar sunt convinsă că cele mai însemnate minuni sunt cele în care alături de Părintele Sofian credincioșii și-au schimbat viața.

„Părintele zâmbea!”

O ultimă minune este cea povestită de o enoriașă a Parohiei Șerban Vodă, Maria Huivan, care a mers la înmormântarea Părintelui, la care au fost mulți credincioși, dar și un larg sobor de preoți și ierarhi, în fruntea lor aflându-se PF Părinte Patriarh Teoctist, care astfel l-a cinstit pe Părintele Sofian, colegul său de seminar, dar și sfătuitorul său de-a lungul vremii: «Era duminică. După predică, Pr. Dinu Pompiliu de la Biserica Șerban Vodă, unde mergeam, ne spune: „Dragii mei, a adormit în Domnul Arhim. Sofian – starețul Măn. Antim, să mergem să aprindem o lumânare.” Nu m-am învrednicit să-l cunosc pe părintele cât a fost în viață. În ziua înmormântării, trebuia să-mi finalizez actele pentru angajare, îmi mai trebuia un act important. Ce să fac, să merg după act sau la înmormântare? Doamne, luminează-mă ce să fac! Îmi zic: merg la biserică și apoi ce o vrea Domnul. Când am ajuns, lume multă, o mare de flori. Vreau să-mi iau lumânări, când cineva ne spune: „Vă rugăm să ieșiți, că vine Preasfințitul și-l scoatem pe părintele afară. Fiind la ușă, am rămas lângă scări și, când l-au scos pe părintele, am avut un șoc – în primul rând, nu avea fața acoperită, cum știam că se face, dar asta nu e tot: Părintele zâmbea! Fața liniștită, blajină a părintelui m-a emoționat. În discursul de după slujbă, Preafericitul Teoctist vădit a zis: „**Prieten drag, ai adormit în Domnul, roagă-te pentru noi!**”»

Din fericire pentru mine, l-am cunoscut pe Părintele Sofian, fiind din anul 1992 fiica duhovnicească a Părintelui Adrian Făgețeanu. Timp de 6 ani am fost la vecerniile de sâmbătă seara și la Paraclisul de duminică seară. L-am văzut și l-am ascultat de multe ori pe Părintele Sofian. Nu știu însă cât m-am folosit de pe urma sa... Nu-mi rămâne decât să mă rog Sf. Cuv. Mărturisitor Sofian de la Antim să mă lumineze să-mi trăiesc deplin credința până la pragul veșniciei. (Maria Buleu) ✦